

## Ändrade bestämmelser i lagstiftningen om behandlingen av hushållsavloppsvatten i glesbygden

### 1 Inledning

Genom ändring av miljöskyddslagen har ett nytt 3 a kapitel "Behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet" fogats till lagen. Ändringen trädde i kraft 9.3.2011.

Statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (209/2011, nedan avloppsvattenförordningen) trädde i kraft 15.3.2011.

I denna promemoria finns en kortfattad redogörelse för bakgrunden och motiveringarna till ändringarna i dessa bestämmelser.

Promemorian riktar sig i sin helhet till både byggnadstillsyns- och miljöförvaltningsmyndigheterna i kommunerna eftersom den praktiska verkställigheten av avloppsvattenförordningen förutsätter åtgärder och ett nära samarbete mellan dessa myndigheter.

### 2 Allmänt

#### 2.1 De viktigaste ändringsförslagen i miljöutskottets betänkande 18/2010

*"Utskottets viktigaste förslag i kombination med förslagen i propositionen är som följer:*

- 1. Det grundläggande kravet på reningsnivå blir skäligare*
- 2. Kravet på reningsnivå ska vara utgångspunkt för planering och byggande av avloppsvattensystem, inte ett tillsynskriterium*
- 3. Det ska ordnas rådgivning för enskilda fastigheter i hela landet*
- 4. Det införs en tydligare rätt till undantag på sociala grunder för fastighetsägaren för fem år i sänder*
- 5. Fastigheter där personer över 68 år bor stadigvarande behöver inte vidta några saneringsåtgärder utom när avloppsvattensystemet i övrigt saneras.*
- 6. Kravet på bättre bidragssystem för att hushåll med små inkomster ska kunna få stöd för nya avloppsvattensystem*
- 7. Övergångsperioden förlängs med ungefär två år, fram till 2016 och*
- 8. Åtgärder för att förhindra att brunnsvatten förstörs och att det uppstår hygieniska olägenheter. På känsliga områden vidtas vattenvårdsåtgärder. På sikt kommer nivån på vattenvården att höjas, även i fråga om avloppsvatten i glesbygden.*

Utskottet har gått in för dessa ändringar inte minst för att grundlagsutskottet kräver att kraven på avloppsrening måste ligga på en nivå som tillåter att de uppfylls oklanderligt med rimliga investeringar och fungerande teknik. Bestämmelserna klargör att fastigheterna måste ha lämpliga system för behandling av avloppsvatten som vid normal användning kan antas ge den lagstadgade reningsnivån. Det handlar alltså inte i första hand om regler för att kontrollera att reningsnivån uppfylls."

## 2.2 Direkta konsekvenser för kommunens verksamhet

Ändringar i kommunens miljöskyddsföreskrifter så att dessa svarar mot de nya bestämmelserna i lagstiftningen

I allmänhet har kommunens miljöskyddsföreskrifter för områden som har lindrigare reningskrav i enlighet med den upphävda avloppsvattenförordningen förfallit. De kan med andra ord inte tillämpas direkt så att områden som tidigare haft lindrigare behandlingskrav kan bli områden där minimikrav enligt den nya avloppsvattenförordningen gäller. På motsvarande sätt kan man inte fastställa att områden som tidigare förutsatt allmänna behandlingskrav ska vara undantagsområden med strängare krav enligt den nya förordningen.

Däremot är sådana allmänna miljöskyddsföreskrifter som har getts uteslutande med stöd av 19 § i miljöskyddslagen utan hänvisningar till den upphävda avloppsvattenförordningen i allmänhet fortfarande i kraft. Det är ändå befogat att separat utreda behovet av att granska också sådana föreskrifter.

Kommunen har anledning att genast granska och till nödvändiga delar uppdatera sina allmänna miljöskyddsföreskrifter så att de svarar mot grunderna och kraven i de nya avloppsvattenbestämmelserna i lagstiftningen. Särskilt viktigt är detta om de kommunala föreskrifterna står i strid med de nya bestämmelserna i lagstiftningen och/eller om det finns miljöskyddsgrunder för att ge striktare föreskrifter om en högre reningsnivå på grundvattenområden och strandområden.

Vid en så omfattande granskning av de kommunala miljöskyddsföreskrifterna som nu är aktuell iakttas samma förfaranden som vid begäran om utlåtanden för trygghet av möjligheterna till inflytande både när det gäller hörande och beredning av nya föreskrifter. (MiljöSkL 19 §, FörvL 34, 41 och 62 §)

Granskning av instruktionen nödvändig

Enligt 2 mom. i 27 d § "Undantag från kravet att behandla hushållsavloppsvatten" i miljöskyddslagen, sägs att

*"Den behöriga kommunala myndigheten beviljar på ansökan undantag enligt denna paragraf. Sökanden kan beviljas undantag för högst fem år i sänder."*

Behandlingen av undantagsärenden är inte längre den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens lagstadgade uppgift. Därför måste fullmäktige i instruktionen godkänna en bestämmelse som anger vilket organ i kommunen som är den behöriga myndigheten i enlighet med lagstiftningen (KomL 14 och 16 §). Uppgiften kan i instruktionen ges till exempel till kommunens miljöförvaltningsmyndighet. Samtidigt kan samma organ få delegeringsrätt.

## 2.3 Information och rådgivning

Även när det gäller de ändrade avloppsvattenbestämmelserna i lagstiftningen ska kommunerna ha beredskap att informera och ge allmän rådgivning om avloppshanteringen, vilket de redan har goda erfarenheter av.

Det är också viktigt att kommunen vägleder kommuninvånarna att inhämta information även hos utomstående aktörer som har rådgivningstjänster och att anlita kompetenta projekterare, som kan skraddarsy ett lämpligt system för fastigheten.

De kommunala byggnadstillsyns- och miljöförvaltningsmyndigheterna får i egenskap av tillstånds- och tillsynsmyndigheter inte ge sådan handledning till enskilda fastigheter av jävsskäl.

Till kommunens allmänna rådgivningsverksamhet hör främst information och rådgivning om kraven i kommunens byggnadsordning och miljöskyddsföreskrifter och om vattentjänstens olika verksamhetsområden. Denna verksamhet stöder även de rådgivnings- och planeringstjänster för fastigheterna som tillhandahålls av olika organisationer och andra aktörer.

Målet för den riksomfattande informationen, rådgivningen och styrningen är bland annat att snarast möjligt förnya webbplatserna och broschyrerna om avloppshanteringen i glesbygden. Också handboken i miljöförvaltning som tar upp avloppshanteringen i glesbygden förnyas snarast. Inom ramen för sina resurser vidtar också miljöförvaltningen de åtgärder som föranleds av yttranden i saken som riksdagen har godkänt. Åtgärderna gäller till exempel förenklade bi-dragsprocesser och information och rådgivning till medborgarna.

### 3 Syftet och det centrala innehållet i 3 a kap. i miljöskyddslagen och den nya avloppsvattenförordningen

#### 3.1 Reningsnivå enligt förordningen är huvudregeln

Det är meningen att minimikrav på rening av avloppsvatten enligt 27 c § 2 mom. i miljöskyddslagen och 3 § i den nya avloppsvattenförordningen ska vara huvudregeln, ange det grundläggande reningskravet.

Undantagsvis kan kraven med stöd av 19 och 27 c § 3 mom. i miljöskyddslagen och 4 § i den nya avloppsvattenförordningen skäras genom kommunens allmänna miljöskyddsföreskrifter och en högre reningsnivå enligt förordningen förutsätts. Enligt motiveringspromemorian till förordningen behövs det undantagsvis en högre reningsnivå till exempel på grundvattenområden som är känsliga för förorening och på sådana strandområden där det i förvaltningsplanerna för vattenvården har bedömts att belastningen från glesbygdens avloppsvatten har stora konsekvenser när det gäller att nå en god vattenstatus.

Vid behov kan strängare kommunala miljöskyddsföreskrifter också handla om krav på rening av avloppsvatten som kan jämföras med kommunalt avloppsvatten från andra verksamheter. Enligt motiveringspromemorian till förordningen är sådana verksamheter till exempel vattenreningsverk och reningsverk för läroanstalter, turistanläggningar eller någon annan näringsverksamhet som inte omfattas av avloppsnät och avloppsvattnet till egenskaper och sammansättning motsvarar avloppsvatten som uppstår i samband med bosättning. Den här typen av reningsverk behandlar vanligen betydligt större mängder och smutsigare avloppsvatten än avloppsvatten från vanliga bostadsfastigheter.

Därför kan det vara befogat att, beroende på fallet, undantagsvis kräva en högre reningsnivå än normalt för sådana verksamheter, om inte annat anges i de allmänna miljöskyddsföreskrifterna. I enskilda fall kan man av särskilda skäl förutsätta en högre reningsnivå än normalt också av andra fastigheters avloppsvattensystem. Detta gäller främst nya avloppsvattensystem i de fall då nya kommunala föreskrifter till följd av ikraftträdelsen av 3 a kap. i miljöskyddslagen och den nya avloppsvattenförordningen fortfarande är under beredning och det därför ännu inte finns angivet vilka föroreningskänsliga grundvattenområden eller vilka strandområden förutsätter strängare reningskrav och då det är högst uppenbart att det aktuella avloppsvattensystemet är beläget på ett sådant område. Kravet på högre reningsnivå grundar sig i de enskilda fallen på 27 b § och 27 c § 1 mom. i miljöskyddslagen.

Då en högre reningsnivå ska fastställas i ett enskilt fall kan man inte direkt tillämpa 4 § i den nya avloppsvattenförordningen, men det finns i allmänhet skäl att av likställdhetsskäl fastställa en högre reningsnivå på motsvarande sätt. Kravet på en högre reningsnivå än normalt bör särskilt motiveras med hjälp av bland annat lägesbeskrivning, bakgrundsuppgifter och grunderna för områdets känsliga karaktär.

Strängare reningskrav i enskilda fall grundar sig i praktiken på ett utlåtande av kommunens miljövårdsmyndighet till byggnadstillsynsmyndigheten. I utlåtandet bör entydigt anges om den plan för avloppsvattensystemet som bifogas tillståndsansökan fyller kraven i miljöskyddslagen eller inte.

I praktiken kan den kommunala miljövårdsmyndigheten vägleda och råda dem som planerar att bygga på känsliga grundvattenområden och på strandområden att beakta att på dessa områden kan man i enskilda fall vara tvungen att förutsätta en plan som utgår från en högre reningsnivå.

Kommunen har i allmänhet skäl att redan i beredningsskedet informera om känsliga områden och om vilka miljöskyddsföreskrifter som gäller dem.

#### 4 Delvis olika reglering för nya och gamla avloppsvattensystem

Vid tillämpningen av de bestämmelser i lagstiftningen som gäller avloppsvatten i glesbygden finns det skäl att uttryckligen hålla isär vad som gäller gamla och vad som gäller nya avloppsvattensystem.

Gamla avloppsvattensystem kan omfattas av undantagen från kravet på behandling enligt 27 d § i miljöskyddslagen genom den kommunala myndighetens beslut och av det automatiska undantaget på grund av hög ålder enligt övergångsbestämmelsen.

Gamla avloppsvattensystem, med vilka avses 1.1.2004 befintliga, funktionsdugliga avloppsvattensystem, bör före 15.3.2016 uppfylla kraven i 3 § i avloppsvattenförordningen.

För gamla avloppsvattensystem kan dock enligt 27 d § i miljöskyddslagen beviljas tidsbestämt undantag från bestämmelserna om kraven på behandling av avloppsvatten, för högst 5 år i sänder (paragrafen trädde ursprungligen i kraft 1.5.2005).

Enligt ikraftträdelsebestämmelsen för ändringen av miljöskyddslagen (196/2011) gäller det automatiska undantaget på grund av hög ålder 9.3.2011 befintliga, funktionsdugliga avloppsvattensystem på fastigheter som bebos permanent av en eller flera fastighetsinnehavare som har fyllt 68 år senast 9.3.2011.

Dessa undantag kan inte beviljas för nyare avloppsvattensystem. Undantag som på ansökan beviljas genom den kommunala myndighetens beslut kan inte beviljas för avloppsvattensystem som anlagts efter 1.5.2005. Däremot kan undantag beviljas för nyare avloppsvattensystem om vilka beslutet har fattats som en del av ett bygglov före 1.5.2005.

Det automatiska undantaget på grund av hög ålder tillämpas inte på avloppsvattensystem som byggs efter 9.3.2011, även om en innehavare av fastigheten skulle ha fyllt 68 år senast 9.3.2011. Inte heller beviljas de som fyllt 68 år efter 9.3.2011 det automatiska undantaget på grund av hög ålder för befintliga eller nya avloppsvattensystem.

Observera att om avloppsvattensystemet i dessa undantagsfall inte är funktionsdugligt kan man dock förutsätta att det sätts i funktionsdugligt skick. Om rådgivning och uppmaningar inte hjälper kan bemyndigandet enligt 84 § i miljöskyddslagen att meddela förbud och ålägganden förenade med vite och hot om tvångsutförande eller avbrytande utnyttjas.

Dessutom finns det skäl att konstatera att det nya 3 a kap. i miljöskyddslagen och undantagen i dess ikraftträdelsebestämmelse inte kan tillämpas när det gäller befrielse från skyldigheten att ansluta sig till ett vattentjänstverks nät enligt 11 § (1488/2009) i lagen om vattentjänster (119/2001). I lagen om vattentjänster finns egna befrielsegrunder med fristående tillämpning. Självfallet måste man vid övervägande av sådan oskälighet som avses i 11 § 2 mom. 1 punkten i lagen om vattentjänster också fästa vikt vid samma omständigheter som vid tillämpning av 27 d § 2–3 punkterna i miljöskyddslagen, men saken måste utredas separat. Det automatiska undantaget på grund av hög ålder gäller således inte ärenden som faller under 11 § i lagen om vattentjänster.

## 5 Kommunala miljöskyddsföreskrifter och krav på behandling av avloppsvatten

När det gäller områden som i enlighet med den upphävda avloppsvattenförordningen haft lindrigare reningskrav har kommunens miljöskyddsföreskrifter i allmänhet förfallit. De kan med andra ord inte tillämpas direkt på områden med lindrigare behandlingskrav enligt gamla miljöskyddsföreskrifter, även om de ändras till områden med minimikrav enligt den nya avloppsvattenförordningen. På motsvarande sätt kan områden vilka förutsätter allmänna behandlingskrav enligt den gamla avloppsvattenförordningen inte fastställas som undantagsområden med strängare krav enligt den nya förordningen.

Däremot är sådana allmänna miljöskyddsföreskrifter som har getts endast med stöd av 19 § i miljöskyddslagen utan hänvisningar till den upphävda avloppsvattenförordningen i allmänhet fortfarande i kraft. Det är befogat att separat utreda behovet av att justera också dem.

Kommunen bör snarast granska och till nödvändiga delar uppdatera sina allmänna miljöskyddsföreskrifter så att de svarar mot grunderna och kraven i de nya avloppsvattenbestämmelserna i lagstiftningen. Särskilt viktigt är detta om föreskrifterna står i strid med de nya bestämmelserna i lagstiftningen och/eller om det finns miljöskyddsskäl att ge föreskrifter om en högre reningsnivå på grundvattenområden och strandområden.

Miljöutskottet har i samband med det nya 3 a kap. i miljöskyddslagen konstaterat att:

- *statsrådet kan "föreskriva om en vägledande reningsnivå som måste uppnås med rening av hushållsavloppsvatten om de kommunala miljöskyddsbestämmelserna innehåller strängare krav än i 2 mom.*
- *reningsnivån kan inte vara annat än vägledande eftersom kommunerna i princip själva kan bestämma om de vill utfärda miljöskyddsbestämmelser*
- *men enligt utskottet kan föreskrifter om en vägledande nivå styra utvecklingen i den riktningen att den nuvarande strängaste nivån blir den andra huvudsakliga kravnivån*
- *därmed skulle praxis samordnas och allmänhetens förtroende för en konsekvent förvaltning bibehållas, vilket rent allmänt är ett viktigt mål"*

Som ovan konstaterats kan en högre reningsnivå vara nödvändig till exempel på grundvattenområden som är känsliga för förorening och på sådana strandområden för vilka det i förvaltningsplanerna för vattenvården har bedömts att belastningen från glesbygdens avloppsvatten har stora konsekvenser när det gäller att nå god vattenstatus.

Behövlig information för identifiering av sådana områden ger utöver lokalkännedom bland annat grunderna för tidigare miljöskyddsföreskrifter, förvaltningsplanerna för vattenvården och planen för utveckling av vattentjänsterna.

Det finns skäl att definiera områdena med kartor och inte använda fasta antal meter eller hänvisa till annan lagstiftning, såsom till strandbegreppen i markanvändnings- och bygglagen, som inte är tillämpliga i detta fall.

Vid behov kan strängare miljöskyddsföreskrifter gälla även krav på rening av avloppsvatten som kan jämföras med kommunalt avloppsvatten från andra verksamheter. Sådana verksamheter är till exempel vattenreningsverk och reningsverk för läroanstalter, turistanläggningar eller någon annan näringsverksamhet som inte omfattas av avloppsnät och avloppsvattnet till egenskaper och sammansättning motsvarar avloppsvatten som uppstår i samband med bosättning. Den här typen av reningsverk behandlar vanligen betydligt större mängder och smutsigare avloppsvatten än avloppsvatten från vanliga bostadsfastigheter.

Om kommunens gamla miljöskyddsföreskrifter anger att det i vissa på en karta utmärkta områden råder lindrigare krav kan beredningen av justeringen ske med detta som utgångspunkt. Områdena i fråga kan eventuellt användas som grund i de nya miljöskyddsföreskrifterna utan större problem. Det finns dock skäl att granska avgränsningarna och utreda om de är förenliga med de nya bestämmelserna i lagstiftningen. I dessa fall finns det skäl att innan föreskrifterna föreläggs fullmäktige för godkännande tillämpa de lagstadgade förfaranden som beredningen av miljöskyddsföreskrifterna förutsätter. Dessa förfaranden kräver sannolikt ändå mindre tid än en helt ny beredning.

Beredningen inför granskningen av miljöskyddsföreskrifterna som ska göras till följd av den nya regleringen av avloppsvatten i glesbygden bör i alla fall vara så öppen som möjligt.

Befogenheten att ge miljöskyddsföreskrifter baserar sig på 19 § i miljöskyddslagen.

Innan miljöskyddsföreskrifter ges ska den behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen ges tillfälle att lämna utlåtande.

Dessutom är det nödvändigt att trygga möjligheterna till inflytande enligt 41 § i förvaltningslagen.

Med tanke på inflytandemöjligheterna kan man efter behov utnyttja tidningsannonser, kungörelser, tidningsartiklar och informationsmöten med hänsyn till hur stor ändring det är fråga om.

Behovet av att höra parterna är en tolkningsfråga. Bestämmelserna om hörande av part finns i 34 § och om meddelande om hörande i 36 § i förvaltningslagen.

För granskningarna av miljöskyddsföreskrifterna på grund av den nya regleringen av avloppsvattnet i glesbygden kan det finnas skäl att höra parterna genom offentlig delgivning, närmare bestämt delge ärendet offentligt enligt 62 § i förvaltningslagen, för att minimera risken för besvär.

Vid offentlig delgivning hålls en handling framlagd för mottagaren en viss tid hos myndigheten. Detta innebär att ett utkast till miljöskyddsföreskrifterna med bifogade kartor ska finnas framlagda hos kommunen.

Ett meddelande om att handlingen finns framlagd ska publiceras i den officiella tidningen och dessutom sättas upp på myndighetens anslagstavla eller publiceras i den tidning som bäst antas ge mottagaren information om saken. Märk att den officiella tidning som avses i bestämmelsen är något annat än kommunens så kallade annonstidningar (se [www.virallinenlehti.fi](http://www.virallinenlehti.fi)).

Av meddelandet ska det framgå vad saken gäller samt var och vid vilken tidpunkt handlingen finns framlagd. Dessutom bör det av meddelandet framgå vem som ger närmare upplysningar och till vilken adress åsikter i saken ska lämnas så att meddelandet uppfyller förutsättningarna för hörande.

I meddelandet ska anges att delfåendet anses ha skett den sjunde dagen efter att meddelandet publicerats i den officiella tidningen. Dessutom bör det av meddelandet framgå inom vilken tid åsikterna ska lämnas för att meddelandet ska uppfylla förutsättningarna för hörandet.

Ett beslut om godkännande av miljöskyddsföreskrifterna ska delges på det sätt som kommunala tillkännagivanden offentliggörs i kommunen. Beslutet anses ha blivit delgett då kungörelsen har lagts fram offentligt. Likaså ska ikraftträdelsen av miljöskyddsföreskrifterna kungöras. Föreskrifterna ska skickas för kännedom till den aktuella närings-, trafik- och miljöcentralen.

## 6 Effekter av de ändrade bestämmelserna i lagstiftningen om avloppsvatten i glesbygden på de kommunala byggnadstillsyns- och miljöförvaltningsmyndigheternas verksamhet

### 6.1 Byggnadstillsynsmyndigheten

Verkställigheten av avloppsvattenförordningen i kommunerna förutsätter samarbete mellan byggnadstillsyns- och miljöförvaltningsmyndigheterna.

Byggande av såväl nya som befintliga avloppsvattensystem så att de också svarar mot kraven i de ändrade bestämmelserna i avloppsvattenlagstiftningen förutsätter bygglov eller åtgärds-tillstånd eller alternativt en anmälan om byggande i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Behandlingen av och besluten om sådana tillstånds- och anmälningsärenden samt tillsynen av byggåtgärder stödjer sig på markanvändnings- och bygglagen och hör till den kommunala byggnadstillsynsmyndighetens uppgifter.

Kommunerna har sedan 2005 med stöd av 62 och 63 § i markanvändnings- och byggförordningen kunnat bestämma i sin byggnadsordning om tillståndsplikten för avloppsvattensystem för enskilda fastigheter eller befrielse från tillståndsplikt på kommunens område eller bestämma om tillämpningen av anmälningsförfarandet på kommunens område eller i en del av kommunens område.

Också då anmälningsförfarandet tillämpas ska den som inleder ett byggprojekt iaktta bestämmelserna i miljöskyddslagen och avloppsvattenförordningen när det gäller planen för avloppsvattensystemet, granskningen av byggarbetena och granskningsuppföljningen.

Vid behandlingen av bygglov är det också framöver en stor utmaning att finna en allmängiltig tolkning av hurdana avloppsvattensystem som fyller förordningens krav. I första hand är emellertid den som inleder ett byggprojekt och byggets projekterare ansvariga för att det valda systemet fungerar.

Byggnadstillsynsmyndigheten bör enligt gällande bygglagstiftning förutsätta att den som påbörjar ett byggprojekt anlitar sakkunniga projekterare. En kompetent projekterare bedömer hurdan avloppsvattensystem som fyller förordningens reningskrav på byggplatsen i fråga och utför eller skaffar fram också de utredningar som krävs för den plan som föreskrivs i förordningen, till exempel markundersökningar och grundvattenutredningar. Man bör likaså anlita en sakkunnig projekterare när platsen för avloppsvattensystemet ska väljas och planeras och bruks- och underhållsanvisningar görs upp.

Enligt 6 § i den nya förordningen ska planen för byggande av avloppsvattensystemet fogas till den ansökan om bygglov eller åtgärds-tillstånd eller till den bygganmälan som ska lämnas in enligt markanvändnings- och bygglagen.

Det inledande mötet för byggarbetet är ett tillfälle för byggnadstillsynen att försäkra sig om att det i arbetsprojektet finns en ändamålsenlig plan för avloppsvattensystemet och att arbetsledningen har tillräckligt stor sakkunskap för att också genomföra anläggandet av avloppsvattensystemet. Närmare bestämmelser finns i markanvändnings- och bygglagen, markanvändnings- och byggförordningen och Finlands byggbestämmelsesamling del A1 Tillsyn över byggarbete och del A2 Planerare av byggnader och byggnadsprojekt.

### 6.2 Miljöförvaltningsmyndigheten

Kommunens miljöförvaltnings- och byggnadstillsynsmyndigheter bör så fort som möjligt utreda om de nya avloppsvattenbestämmelserna i lagstiftningen medför förändringar i samarbetsrutinerna och samarbetsprinciperna.

Miljöförvaltningsmyndigheten fungerar som experthjälp för byggnadstillsynsmyndigheten vid bedömningen av huruvida den plan för avloppsvattensystemet som fogats till tillståndsansökan fyller avloppsvattenförordningens krav. Målet bör vara att i praktiken ha så flexibla samar-

betsformer som möjligt för att behandlingen av byggloven inte ska dra ut i onödan. Detta förutsätter att samarbetet mellan tjänsteinnehavarna är så välfungerande och effektivt som möjligt och att det skrivs så få onödiga utlåtanden mellan myndigheterna som möjligt.

Vid tillsynen över byggandet av ett avloppsvattensystem kan en tjänsteinnehavare inom miljöförvaldsmyndigheten ge byggnadstillsynsmyndigheten experthjälp. Om en tjänsteinnehavare inom miljöförvalden får i uppgift att övervaka och granska byggandet av ett avloppsvattensystem i samband med ett byggobjekt, bör han eller hon genom instruktionen få fullmakt för dessa uppgifter på det sätt som bestäms i 4 § 2 mom. i markanvändnings- och byggförordningen. Vid myndighetstillsynen över byggarbeten iaktas markanvändnings- och bygglagen, inte miljöskyddslagen.

I situationer då det inte finns tillräckligt med tillförlitliga förhandsuppgifter om det aktuella avloppsvattensystemet för en bedömning av om systemet uppfyller kraven på behandling av avloppsvatten, kan det behövas krav i bygglovet på att saken utreds. Med tanke på sådana situationer bör miljöförvalds- och byggnadstillsynsmyndigheterna i förväg ha kommit överens om hurdana utredningar som ska krävas i bygglovet. Sådana utredningar kan till exempel gälla uppföljningen av kvaliteten hos in- och utgående avloppsvatten. Uppföljningen kan kräva ett separat godkännande.

Också med tanke på verkställandet av de nya bestämmelserna i lagstiftningen är det nödvändigt att utreda på vilka områden bristfälligt renat avloppsvatten innebär en risk för miljöföroring.

Områdena kan för tillsynen klassificeras enligt föroreningsrisken i prioritetsordning för myndighetens åtgärder och möjliga rådgivningstjänster till fastigheterna på området. En sådan kartläggning av föroreningsriskerna på olika områden låter sig bäst göras jämsides med arbetet med utvecklingsplanen för kommunens vattenförsörjning och avloppshantering.

## 7 Sammandrag

Den nya avloppsvattenregleringen för områden utanför vattentjänstverkens avloppsnät ger klara och rimliga reningsnormer för systemen för behandling av avloppsvatten på enskilda fastigheter. Normerna är i första hand avsedda för projekterare och tillverkare av behandlingssystem för avloppsvatten.

En fastighets ägare och innehavare bär ansvaret för att avloppsvattensystemet planeras, byggs, används och underhålls så att det uppfyller de lagstadgade reningskraven.

Byggnadstillsynsmyndigheten har som uppgift att vid normalt tillståndsförfarande för byggande och vid tillsynen över byggnadsarbetet i begynnelseskedet se till att de planer som förordningen kräver fogas till tillståndsansökan och att bruks- och underhållsanvisningar som uppfyller kraven i förordningen finns för fastigheten innan man beslutar att byggnaden får tas i bruk.

Miljöförvaldsmyndigheten har som uppgift att allmänt övervaka att kraven enligt förordningen följs på fastigheterna och vid behov ingripa med tillsyn i olika former i enlighet med miljöskyddslagen när något försummas.

Verkställandet av förordningen på lokal nivå förutsätter att kommunerna aktivt informerar invånarna, kartlägger områden som är känsliga för belastning av avloppsvatten och prioriterar de åtgärder som dessa områden kräver. Dessutom krävs det ett effektivt och gott samarbete mellan myndigheterna.

Kommunens byggnadstillsyns- och miljöförvaldsmyndigheter kan inte som tillstånds- och tillsynsmyndigheter ge de enskilda fastigheterna handledning på detaljnivå av jävsskäl.

Utförligare uppgifter om de ändrade bestämmelserna och tillämpningen av dem, se

Kommunförbundets sidor Avloppsvattnet i glesbygden  
Miljöministeriets sidor Glesbebyggelsens avloppsvatten

Lag om ändring av miljöskyddslagen (106/2011)

Regeringens proposition 179/2010

Miljöutskottets betänkande 18/2010

Statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför vattenverkens avloppsnät (209/2011)

Motiveringspromemorian till förordningen 9.3.2011 (på finska)